

Motivasyon De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Motivasyon De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26246>

Özet

Motivasyon Değerlendirme Ölçeği (MDÖ), İngilizce orijinali Motivation Assessment Scale (MAS) olan bir aracın Türkçe adaptasyon çalışmasıdır. Bu ölçek, özellikle **zihinsel özür** (intellectual disabilities) bireylerde gözlemlenen problem davranışların ilevsel nedenlerini saptamak amacıyla geliştirilmiştir. S. Çam tarafından 1997 yılında yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilen bu **uyarlama çalışması** (adaptation study), 6-18 yaş aralığındaki bireylerin okul ortamındaki uyumsuz davranışlarının ardındaki motivasyon kaynaklarını belirlemeyi hedeflemiştir.

Ölçek, davranışın temel amacı (örneğin, dikkat çekme, kaçınma veya duygusal geribildirim) belirleyerek, klinisyenlere ve eğitimcilere daha etkili ve amaca yönelik davranışsal müdahale planları oluşturma konusunda rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'de bu türden ilevsel bir değerlendirme aracının kullanıma zemin hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Motivasyon Değerlendirme Ölçeği, MAS, Problem Davranış, Zihinsel Özür, Fonksiyonel Değerlendirme, Uyarlama.

Yazarlar

S. Çam (Uyarlama), V. Mark Durrand ve J. C. Crimmins (Orijinal Ölçek).

Amaç

Motivasyon Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sergilediği **problem davranışlar** (problem behaviors) ile bu davranışların ilevsel sonuçları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Davranışın ilevi, bireyin bir davranış neden tekrarladığını anlamak için kritik öneme sahiptir.

Çam'ın adaptasyon çalışması, 6-18 yaş grubundaki zihinsel engelli öğrencilerin okul ortamında gösterdiği problem davranışların altında yatan dört temel motivasyon kaynağını (duygusal geribildirim, kaçınma, dikkat çekme ve somut pekiştirme elde etme) Türk popülasyonunda tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu tespit, davranışın nedenini ortadan kaldırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesini sağlar.

Yapı

Motivasyon Değerlendirme Ölçeği (MAS), ilevsel davranış değerlendirme (FBA) prensiplerine dayanır. Ölçtüğü psikolojik yapı, bireyin problem davranışları sürdürme eğilimini açıklayan çevresel veya içsel pekiştiricilerdir. MAS, genellikle dört ana faktör veya ilev etrafında

yapılandırılmıştır:

Dikkat Çekme (Attention)

Kaçınma/Kaçış (Escape/Avoidance)

Duyusal Geribildirim (Sensory Feedback)

Somut Ödül/Pekiştirme (Tangible Reinforcement)

Bu yapılar, gözlemlenen davranışın bir ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını ve karşılaması durumunda hangi ihtiyacı karşıladığını belirlemeye odaklanır.

Geçerlik

Söz konusu adaptasyon çalışmasına ait özet kaynakta spesifik geçerlik (validity) katsayılarına dair bilgi sunulmamıştır (-). Ancak bir uyarılma çalışmasında, genellikle ölçeğin maddelerinin hedef kültüre ve popülasyona uygunluğunu değerlendirmek üzere içerik geçerliliği çalışmaları yapılır.

Orijinal MAS ölçeği, farklı popülasyonlarda yapı geçerliliği ve ölçüt geçerliliği açısından incelenmiş olsa da, Çam (1997) tarafından yürütülen bu özel Türkçe adaptasyonun geçerlik sonuçları için orijinal yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlilik

Özet kaynakta spesifik güvenirlik (reliability) katsayılarına dair bilgi sunulmamıştır (-). Fonksiyonel değerlendirme araçlarında güvenirlik, genellikle iç tutarlılık (Cronbach's Alpha) ve gözlemciler arası tutarlılık (Inter-rater Reliability) şeklinde incelenir.

Özellikle zihinsel yetersizliği olan bireylerle çalışırken, davranışlarının gözlemlenmesi ve derecelendirilmesinde tutarlılığın sağlanması büyük önem taşır. Bu adaptasyonun güvenirlik analiz sonuçları, yüksek lisans tezinin tam metninde yer almaktadır.

Faktör Analizi

Motivasyon Değerlendirme Ölçeği'nin orijinal yapısı, problem davranışların motivasyonel seviyelerini temsil eden dört faktörlü bir yapıyı desteklemektedir. Çam'ın adaptasyon çalışmasında, bu dört faktörlü yapının 6-18 yaş zihinsel özürü Türk popülasyonunda da korunup korunmadığı faktör analizi yöntemleri ile test edilmiş olmalıdır.

Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi temel motivasyonel seviye altında toplandığını göstererek ölçeğin yapısal geçerliliğine önemli katkılar sağlar.

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: Derecelendirme Ölçeği (Gözlemci tarafından doldurulur)

Language Available: Türkçe

Population Group: Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler

Age Group: 6-18 yaş

Population Details: Okul ortamında problem davranışlar sergileyen zihinsel engelli öğrenciler.

Test Methodology: Öğretmenler veya birincil bakım verenler tarafından, öğrencinin problem davranışlarının farklı durumlar altında ne sıklıkla gerçekleştiğini derecelendiren bir gözlem metodolojisine dayanır.

Anahtar Kelimeler

Davranışsal Değerlendirme, İlevsel Analiz, Okul Psikolojisi, Özel Eğitim, Çukurova Üniversitesi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Yüksek lisans tezi Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana'da sunulmuştur.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Motivasyon Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe adaptasyon çalışması 1997 yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve izinleri için, uyarlamayı gerçekleştiren yazar (S. Çam) veya tez danışmanı ile iletişime geçilmesi önerilir.

Tezin tam metnine Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilmektedir: tez.yok.gov.tr.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: motivasyon-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Bu ölçek girişi, aşağıdaki temel referansa dayanmaktadır:

Çam, S. (1997). *6-18 yaş zihinsel özürliülerde okuldaki problem davranışlar n kaynaklar n belirleyen bir ölçek (Motivation Assessment Scale-Mas) uyarlama çalışması* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Motivasyon Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır.

ARABPSYCHOLOGY.COM